

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj), soudkyně Michaely Bejčkové a soudců Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka, Milana Podhrázkého a Ivo Pospíšila v právní věci navrhovatelky: **vláda**, sídlem nábreží Edvarda Beneše 4, Praha 1, za kterou jedná na základě pověření Mgr. et Mgr. Tomáš Jirovec, ředitel odboru voleb Ministerstva vnitra, sídlem náměstí Hrdinů 3, Praha 4, a účastnice řízení: politická strana **Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa Miroslava Sládka**, IČO 04814002, sídlem Štefánikova 119/50, Brno, o návrhu na rozpuštění politické strany,

t a k t o :

- I. Politická strana Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa Miroslava Sládka **se rozpouští**.
- II. Navrhovatelce **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Likvidátorkou politické strany Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa Miroslava Sládka **je jmenována** společnost Insolvenční a správcovská, v. o. s., IČO 29314909, sídlem Jana Babáka 11, Brno.

Odůvodnění:

[1.] Dne 24. 3. 2025 podala vláda k Nejvyššímu správnímu soudu návrh na rozpuštění politické strany Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa Miroslava

Sládka (*politická strana*) podle § 15 odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích (*zákon o politických stranách*).

[2.] Tento návrh odůvodnila vláda tím, že rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2023, čj. Pst 27/2022-83, byla politické straně pozastavena činnost, neboť opakovaně nesplnila povinnost vyplývající z § 19h odst. 1 zákona o politických stranách tím, že nepředložila Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (*úřad*) výroční finanční zprávy za roky 2017, 2019 a 2020. Politická strana poté neučinila kroky k odstranění závadného stavu a výroční finanční zprávy za uvedené roky nepředložila ani dodatečně. Politická strana neprojevila žádnou aktivitu ani v případě výročních finančních zpráv za roky 2021, 2022 a 2023, což vyplývá ze sdělení úřadu k rozpuštění politických stran a hnutí ze dne 5. 11. 2024, čj. UDH-02671/2024.

[3.] Politická strana trvá na ústním jednání a k návrhu uvedla, že návrh není datován, a není-li podepsán předsedou vlády, je neplatný. Navrhovatel navíc není právně zastoupen, takže je třeba návrh zamítnout. Část zákona o politických stranách, podle které „*může výkonná moc likvidovat politickou stranu jen proto, že jí neodevzdala včas účetnictví a auditorskou zprávu*“, považuje politická strana za protiústavní a Nejvyšší správní soud by měl podat Ústavnímu soudu návrh na její zrušení. Politická strana dále tvrdí, že ji uvedl do platební neschopnosti úřad, když ji opakovaně pokutoval, a nemohla proto platit za vedení účetnictví a vypracování auditorské zprávy. Informace o nepředložení výroční finanční zprávy za roky 2017 a 2018 prý nejsou pravdivé. Závěrem politická strana vyjadřuje přesvědčení, že je perzekvována v důsledku zastávání oficiálně neschválených názorů a nedostává od státu žádnou podporu. Jiné nestátní neziskové organizace přitom nemusí dokládat žádné výkazy, byť jsou státem horentně financovány.

[4.] Dne 28. ledna 2026 se ve věci konalo jednání za přítomnosti navrhovatelky (za kterou jednala pověřená osoba Mgr. et Mgr. T. Jirovec) a politické strany, za kterou jednal její předseda PhDr. M. Sládek.

[5.] Po přednesu návrhu a vyjádření politické strany předseda senátu informoval o dosavadním stavu řízení, rekapituloval obsah spisu vyžádaného od úřadu a mimo jiné konstatoval, že rozsudku Nejvyššího správního soudu o pozastavení činnosti politické strany ze dne 19. 4. 2023 předcházelo v letech 2019 a 2020 vydání čtyř rozhodnutí úřadu, kterými byly politické straně uloženy pokuty ve výši 20 000 Kč (2x), 25 000 Kč a 30 000 Kč, a to právě zejména za porušení zákona o politických stranách spočívající v nepředložení výročních finančních zpráv.

[6.] Navrhovatelka při jednání předložila jako důkaz mailovou zprávu, kterou obdržela dne 27. 1. 2026 od úřadu (odesílatelem byl Mgr. I. K., vrchní rada) a jejímž obsahem je informace, že politická strana stále nenapravila pochybení, pro která byla pozastavena její činnost.

[7.] V závěrečném návrhu navrhovatelka trvala na podaném návrhu. Politická strana požádala, aby bylo zrušeno rozhodnutí o pozastavení její činnosti, navrhla podaný návrh zamítnout a předložit Ústavnímu soudu návrh na zrušení některých částí zákona o politických stranách. Nad rámec písemného vyjádření (viz shora) se politická strana ve svém závěrečném návrhu obsáhle vyjádřila k současné politické situaci, poukázala na údajné

pokračování

znevýhodnění politických stran ve vztahu k politickým neziskovým organizacím, které jsou státem dotovány a přesto nemusí předkládat každoročně výroční finanční zprávy, a namítla protiústavní majetkový cenzus, který brání politickým stranám v jejich politické činnosti.

[8.] Podle § 15 odst. 1 zákona o politických stranách rozhoduje Nejvyšší správní soud o rozpuštění strany a hnutí, pozastavení činnosti strany a hnutí a o znovuoobnovení jejich činnosti na návrh vlády, případně prezidenta republiky. O návrhu na rozpuštění politické strany nebo politického hnutí, pozastavení nebo znovuoobnovení jejich činnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu pátého zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Podle § 96 s. ř. s. soud rozhoduje o návrhu na rozpuštění politické strany nebo politického hnutí podle skutkového stavu, který tu je v době rozhodnutí soudu.

[9.] Z ustanovení § 19h odst. 1 zákona o politických stranách plyne, že politické strany a hnutí mají povinnost každoročně předkládat do 1. dubna úřadu své výroční finanční zprávy v rozsahu stanoveném zákonem. Nesplnění této povinnosti je pak důvodem pro podání podnětu vládě k podání návrhu Nejvyššímu správnímu soudu na pozastavení činnosti, popřípadě na rozpuštění politické strany nebo hnutí (§ 14 odst. 1 a 2 zákona o politických stranách).

[10.] Jak se podává již ze shora uvedeného, rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2023, čj. Pst 27/2022-83, byla politické straně pozastavena činnost, neboť opakovaně nesplnila povinnost vyplývající z § 19h odst. 1 zákona o politických stranách tím, že nepředložila úřadu výroční finanční zprávy za roky 2017, 2019 a 2020.

[11.] Ze sdělení úřadu ze dne 5. 11. 2024, čj. UDH-02671/2024, přitom vyplývá, že politická strana stav, který vedl k pozastavení její činnosti, nenapravila. Z údajů úřadu zveřejněných na jeho webových stránkách (<https://zpravy.udh.gov.cz/zpravy>) se navíc podává, že politická strana nepředložila výroční finanční zprávy ani za roky 2021, 2022, 2023 a 2024. Nejvyšší správní soud přitom neobdržel informace, že by se uvedený skutkový stav do dne vydání tohoto rozsudku změnil (§ 96 s. ř. s.), a nic takového netvrdila ani politická strana, a to ani v průběhu jednání. Navrhovatelka přitom během jednání předložila jako důkaz informaci od úřadu, že politická strana neodstranila vady, pro které byla její činnost pozastavena.

[12.] Podle § 13 odst. 5 zákona o politických stranách platí, že *strana a hnutí mohou být zrušeny rozhodnutím soudu o jejich rozpuštění, jestliže i po uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o pozastavení činnosti strany nebo hnutí trvají skutečnosti, pro které byla jejich činnost pozastavena*. Z § 14 odst. 2 zákona o politických stranách pak vyplývá, že politická strana či politické hnutí by měly napravit zjištěné nedostatky nejpozději ve lhůtě jednoho roku, přičemž před marným uplynutím lhůty nejsou vláda anebo prezident republiky oprávněni podat návrh na jejich rozpuštění. Soud tak v tomto případě zkoumá pouze to, zda i po uplynutí lhůty trvají skutečnosti, pro které byla činnost politické strany nebo hnutí pozastavena (rozsudek ze dne 4. 12. 2003 čj. Pst 5/2003-43, č. 299/2004 Sb. NSS).

[13.] Tato okolnost je v nyní rozhodované věci podstatná, jelikož politická strana ve svém vyjádření i v průběhu jednání argumentovala značně odtažitými námitkami, když např. zpochybnila postup Nejvyššího správního soudu při jeho rozhodování o pozastavení

činnosti, protože podle jejího názoru nemělo být předvolání k jednání doručováno elektronicky a neměla nastat ani fikce doručení, anebo když označila výši pokut uložených úřadem za nepřiměřeně vysokou a likvidační. Těmito námitkami se zdejší soud nemohl zabývat, protože brojí proti pravomocnému rozhodnutí, resp. proti správním rozhodnutím vydaným v jiných řízeních, která politická strana mohla napadnout ve správním soudnictví.

[14.] Z hlediska předmětu tohoto řízení je podstatné, že Nejvyšší soud má za prokázáno, že politická strana ani déle než rok po pozastavení činnosti nenapravila vadný stav, který byl důvodem pro pozastavení její činnosti, neboť úřadu nepředložila ani dodatečně výroční finanční zprávy za roky 2017, 2019 a 2020. Tento skutkový závěr ostatně politická strana nezpochybnila, a to ani v průběhu jednání.

[15.] Informace vlády a také úřadu o tom, že politická strana nepředložila výroční finanční zprávy ani za další roky, jen dokresluje její přístup k plnění zákonných povinností, avšak na posouzení věci samé nemá vliv. Soud se proto touto otázkou dále nezabýval.

[16.] K námitce politické strany, že návrh není datován a je neplatný, protože ho nepodepsal předseda vlády, soud ověřil, že tento návrh schválila vláda usnesením č. 193 na své schůzi dne 19. 3. 2025 a je digitálně podepsán předsedou vlády dne 21. 3. 2025. Tato námitka proto není důvodná.

[17.] Tvrdí-li politická strana, že by měl být návrh zamítnut z důvodu absence právního zastoupení navrhovatele, postačuje odkázat na zákonnou úpravu, která u všech řízení vedených u Nejvyššího správního soudu a ani u všech navrhovatelů nevyžaduje povinné právní zastoupení. Právě v řízení ve věcech politických stran a politických hnutí (§ 94 a násl. s. ř. s.) přitom tato povinnost není dána (stejně jako např. ve věcech volebních). Ani tato námitka proto není důvodná.

[18.] Konečně k námitce, že zákonná úprava je protiústavní, umožňuje-li rozpustit politickou stranu jen proto, že neodevzdala výroční finanční zprávu a zprávu auditora o ověření účetní závěrky s výrokem bez výhrad, soud pro stručnost pouze odkazuje na svou dřívější judikaturu, která tuto zákonnou úpravu opakovaně shledala ústavně souladnou a také přiměřenou s ohledem na význam politických stran v politickém a ústavním systému (např. rozsudek ze dne 20. 4. 2017, čj. Pst 4/2017-34). Jak Nejvyšší správní soud uvedl, *politické strany jsou korporace soukromého práva, jejichž základní funkcí je spojovat stát a společnost tím, že aktivizují a zapojují občany do správy veřejných záležitostí, a jejichž postavení je založeno na principech svobody, rovnosti a veřejnosti. Povinnost politických stran každoročně předkládat Poslanecké sněmovně výroční finanční zprávu, včetně zprávy auditora o ověření roční účetní závěrky, proto není výrazem svévole zákonodárce, nýbrž představuje záruku jejich otevřenosti a transparentnosti* (rozsudek ze dne 6. 4. 2005, čj. Pst 2/2003-69). V jiném rozsudku zdůraznil, že povinnosti týkající se transparentnosti financování politických stran a hnutí se vztahují na všechny politické strany a politická hnutí (ze dne 26. 2. 2008, čj. Pst 37/2007-33). *Nejvyšší správní soud musí vycházet především z role, kterou politické strany, ale i politická hnutí hrají v politickém systému našeho státu (srov. § 1 zákona o politických stranách, podle kterého výkon práva sdružovat se v politických stranách a hnutích slouží k účasti občanů na politickém životě společnosti, zejména na vytváření zákonodárných sborů a orgánů vyšších územních samosprávních celků a orgánů místní samosprávy. ... Z ústavně právního hlediska je především nutno konstatovat (viz zejména nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 26/94), že*

pokračování

"politické strany představují státem privilegované korporace soukromého práva, nezbytné v reprezentativní formě vlády, jejichž základní funkcí je vytvářet svorník mezi státem a společností tím, že aktivizují a zapojují občany do správy veřejných záležitostí". Toto jejich vymezení bezprostředně vyplývá především z čl. 5 Ústavy ČR a z čl. 20 a 22 Listiny základních práv a svobod. ... Průmět statusu veřejnosti (a v konečném důsledku také rovnosti ve smyslu respektování stejných právních povinností všemi politickými stranami a hnutími) do oblasti jednoduchého práva představuje podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu rovněž ustanovení § 18 zákona o politických stranách, podle něhož jsou politická hnutí povinna každoročně předkládat Poslanecké sněmovně výroční finanční zprávu, jejíž struktura je zákonem pevně stanovena."

[19.] Nejvyšší správní soud v minulosti také uvedl (rozsudek ze dne 4. 2. 2015, čj. Pst 11/2014-3), že *náležitosti výroční finanční zprávy politické strany musí být splněny i v případě, že politická strana tvrdí, že v daném období neměla žádné příjmy a výdaje. Zákon o politických stranách totiž neobsahuje žádnou výjimku z povinnosti učinit součástí výroční finanční zprávy roční účetní výkazy a zprávu auditora, výjimku z povinnosti vést účetnictví nepřipouští ani zákon o účetnictví, když podle § 4 odst. 1 zákona o účetnictví jsou účetní jednotky uvedené v § 1 odst. 2 písm. a) téhož zákona, tj. právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky, povinny vést účetnictví ode dne svého vzniku až do dne svého zániku. Pokud jde o námitky týkající se zjednodušeného rozsahu účetnictví, pak výjimky pro účetní jednotky takto účtující stanovuje § 13a zákona o účetnictví. Z něj však žádným způsobem nevyplývá, že by její účetní závěrka nemusela obsahovat všechny části dle § 18 odst. 1 zákona o účetnictví, tedy rozvahu, výsledovku a přílohu k účetní závěrce. ... Chybí-li proto jakákoliv část účetní závěrky, je třeba tuto vadu téměř vždy třeba považovat za závažnou, pokud nebudou ve výroční finanční zprávě jiné dokumenty, které by ji byly schopny zcela nahradit* (rozsudek ze dne 29. 5. 2013, čj. Pst 10/2013-47).

[20.] Ze shora uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud činí dílčí závěr, že neshledal žádný rozumný důvod odchýlit se od právě uvedených právních názorů a protože aplikovanou úpravu zákona o politických stranách nepovažuje za protiústavní, nevyhověl žádosti politické strany, aby předložil Ústavnímu soudu návrh na její zrušení.

[21.] Namítla-li politická strana při jednání existenci majetkového cenzu, který některým politickým stranám znemožňuje aktivně se zapojit do politického dění, odkazuje Nejvyšší správní soud na shora uvedenou ústavní privilegovanost politických stran a také na potřebu jejich transparentnosti. Jednoduše vyjádřeno, obrácenou mincí této privilegovanosti je větší regulace politických stran, která však není samoučelná a má sloužit také k tomu, aby politické strany (jakožto dominantní aktéři politického systému dle čl. 5 Ústavy) byly pod odpovídající kontrolou veřejnosti. Na rozdíl od politickou stranou zmiňovaných nestátních neziskových organizací, které se samozřejmě také nezřídka podílí na politickém dění, je totiž pojmovým znakem politických stran snaha nejen dosáhnout co možná největší politické moci a vlivu, ale také tuto moc vykonávat a nést odpovědnost z tohoto výkonu moci plynoucí. Nejvyšší správní soud také připomíná, že v rámci občanské společnosti politické strany nejsou a ani být nemají jedinými politickými aktéry, a proto např. ve volbách do zastupitelstev obcí nebo ve volbách do Senátu mohou kandidovat i jednotlivci (nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů). Privilegovanost politických stran proto rozhodně neznamená, že je ústavně zaručen jejich monopol.

[22.] Na základě shora uvedeného lze učinit závěr, že politická strana v nyní posuzované věci poté, co byla její činnost soudem pozastavena, nenapravila stav, který vedl k pozastavení její činnosti, a proto Nejvyšší správní soud rozhodl o jejím rozpuštění.

[23.] V rozhodnutí o rozpuštění politické strany či hnutí určí soud současně likvidátora; tím nesmí být osoba, jež byla členem této strany a hnutí (§ 13 odst. 5 zákona o politických stranách). Jako likvidátor tak nepřichází v úvahu člen statutárního orgánu, a soud proto jmenuje likvidátora z osob zapsaných do seznamu insolvenčních správců (§ 191 odst. 3 a 4 občanského zákoníku).

[24.] Nejvyšší správní soud jmenoval likvidátorkou politické strany Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa Miroslava Sládka společnost Insolvenční a správcovská, v. o. s., IČO 29314909, sídlem Jana Babáka 11, Brno, která sídlí v obvodu stejného okresního soudu jako politická strana. Při likvidaci postupuje likvidátor podle § 187 a násl. občanského zákoníku. Podle § 205 tohoto zákona vyhotoví likvidátor konečnou zprávu o průběhu likvidace a sestaví účetní závěrku. Tyto dokumenty, případně návrh na použití likvidačního zůstatku, pak předloží soudu ke schválení.

[25.] Soud k tomu ovšem připomíná závěry civilní judikatury, z níž plyne, že *likvidace není vždy nutná*. Nezjistí-li likvidátor jmenovaný soudem po provedení potřebného šetření žádný majetek právnické osoby, podá návrh na její výmaz z veřejného rejstříku podle § 82 odst. 1 věty druhé zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, nebrání-li tomu překážky uvedené v § 82 odst. 2 téhož zákona či další zákonné překážky. *Výmaz politické strany či hnutí tedy může být proveden i bez likvidace. Postup podle § 198 odst. 2 občanského zákoníku zde není zapotřebí* (stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 14. 2. 2024, sp. zn. Cpjn 203/2023, R 1/2024 st., body 24 a 33). S ohledem na specifika likvidace politických stran a hnutí předloží likvidátor soudu v takovém případě jen informaci o tom, že nezjistil žádný majetek strany či hnutí. Poté, co s tím soud vysloví souhlas, podá likvidátor k Ministerstvu vnitřní návrh na výmaz.

[26.] Odměna a náhrada hotových výdajů likvidátora se řídí nařízením vlády č. 351/2013 Sb. a soud ji likvidátorovi na jeho návrh přizná poté, co schválí konečnou zprávu o průběhu likvidace či vysloví souhlas s výmazem a co mu likvidátor předloží potvrzení o výmazu politické strany z rejstříku.

[27.] Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. Procesně úspěšné vládě, která by jinak měla na náhradu nákladů právo, nevznikly v souvislosti s řízením před Nejvyšším správním soudem náklady nad rámec její běžné činnosti, ze spisu ani jiné nevyplývají, proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Ostatně oba účastníci řízení u jednání uvedli, že náklady řízení neuplatňují.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky podle soudního řádu správního přípustné, vyjma obnovy řízení (§ 111 až § 119 s. ř. s.).

Politická strana **je oprávněna** podat návrh podle článku 87 odst. 1 písm. j) Ústavy České republiky, jestliže tvrdí, že rozhodnutí o jejím

pokračování

rozpuštění není ve shodě s ústavními nebo jinými zákony. Návrh lze podat ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k Ústavnímu soudu, podání návrhu má odkladný účinek (§ 73 a § 79 odst. 1 věta druhá zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu).

V Brně dne 28. ledna 2026

Vojtěch Šimíček
předseda senátu